

This project is funded by
the European Union

Мониторинг и подобрување на капацитетот на институциите во справување со организиран криминал и корупција
Monitorimi dhe përmirësimi i kapaciteteve të institucioneve në ballafaqim me krimin e organizuar dhe korrupsionin
Monitoring and improvement of the institutions capacity's fighting organized crime and corruption

МОНИТОРИНГ БРИФ 10/2019

НА СУДСКИ ПОСТАПКИ ПОВРЗАНИ СО ОРГАНИЗИРАН КРИМИНАЛ
И КОРУПЦИЈА

Издавач:

Коалиција „Сите за правично судење“

Автор:

Проф. д-р Гордан Калајциев

Оваа публикација е изработена со финансиска поддршка на Европската унија. Нејзината содржина е единствена одговорност на Асоцијацијата за Демократски Иницијативи и Коалицијата Сите за правично судење и истата не ги одразува ставовите на Европската унија

Достапно единствено како електронско издание.

АКТУЕЛНИ СУДСКИ ПОСТАПКИ

ПРЕДМЕТИ НА ЈАВНОТО ОБВИНТЕЛСТВО ЗА ГОНЕЊЕ НА ОРГАНИЗИРАН КРИМИНАЛ И КОРУПЦИЈА

КОК 4/18

Предметот се води за кривично дело „Криумчарење на мигранти“ од член 418-б од КЗ.

На ден 01.10.2019 година, рочиштето за главна расправа се одложи поради отсуство на обвинет за кој бранителот го информираше судот дека направил сообраќајна несреќа непосредно пред почетокот на рочиштето. Обвинителството усно на записник поднесе барање за изрекување на мерка притвор, бидејќи обвинетиот не присуствувал на 10 (десет) рочишта за главна расправа, за што уште нема доставено соодветно оправдување. Судот го одложи рочиштето и истакна дека ќе донесе формално решение во врска со предлогот на следното рочиште за главна расправа.

КОК 38/16 ПОД КОДНО ИМЕ „ЗМИСКО ОКО“

Предметот се води за кривично дело „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 и „Злосторничко здружување“ од член 394 од КЗ.

На ден 29.10.2019 година, рочиштето за главен претрес се одложи поради барање на еден од бранителите, ново поставен во предметот, за увид во списите од предметот, но и поради тоа што судот во меѓувреме треба да донесе решение во врска со претходно поднесено барање за изземање на судија.

КОК 38/19 ПОД КОДНО ИМЕ „ЛИКВИДАЦИЈА“

Предметот се води за кривичните дела: „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353, „Примање поткуп“ од член 357, „Примање награда за противзаконито влијание“ од член 359, „Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји“ од член 396 од КЗ на РСМ и „Неовластено оддавање информации и податоци за сведоците, соработниците на правдата, жртвите кои се јавуваат во својство на сведоци и нивните блиски лица“ од член 42 од Законот за заштита на сведоци.

На ден 01.10.2019 година, рочиштето за главен претрес се одложи поради приговор од страна на одбраната за стварната надлежност на судот и обвинителството, односно тврдење на одбраната дека поради застареноста на кривичното гонење за еден од обвинетите, предметот повеќе не би требало да биде во надлежност на специјализираните одделенија за гонење организиран криминал и корупција.

На ден 18.10.2019 година, судот најпрво се произнесе по приговорот за стварната надлежност поднесен на претходното рочиште и донесе решение со кое се одбива приговорот. Во продолжение на рочиштето за главен претрес обвинетите беа поучени за правата и запрашани дали

разбираат за што се обвинети од страна на судот. Главниот претрес продолжи со читање на обвинителниот акт од страна на обвинителството и беше извршен распит на еден од обвинетите.

КОК 90/18

На ден 01.10.2019 година, рочиштето за главна расправа се одложи поради отсуство на јавниот обвинител, обвинетиот, бранителот, како и поради непотполн судечки состав. Рочиштето се одложило интерно помеѓу странките поради потреба од медицинско вештачење во однос на здравствената состојба на обвинетиот, за што никаде немаше објавено соодветно известување.

ПРЕДМЕТИ НА СПЕЦИЈАЛНОТО ЈАВНО ОБВИНЕТЕЛСТВО

К 1129/18 ПОД КОДНО ИМЕ „ТВРДИНА 2“

Предметот се води за кривично дело „Фалсификување службена исправа“ од член 361 став 1 и 2

На ден 07.10.2019 година, рочиштето за главна расправа продолжува во доказна постапка со сослушување на четири сведоци на обвинителството. Сведоците беа испитани директно од страна на обвинителството и вкрстено од страна на одбраната, по што расправата се одложи бидејќи на рочиштето не беа присутни сите шест повикани сведоци.

К 1493/17 ПОД КОДНО ИМЕ „ТОТАЛ“

Предметот се води за кривично дело „Даночно затајување“ од член 279 став 3

На ден 17.10.2019 година, поради проток од 90 дена рочиштето за главна расправа формално започнува од почеток. Судијата само констатираше дека обвинетиот е поучен за своите права и продолжи со прашање до странките дали остануваат на веќе дадените воведни говори во постапката, на што бранителот и обвинетиот побараа дополнување на дадените воведни говори. Одбраната воедно се пожали дека предметот се води хаотично, неправично и дека не биле запознаени со сите докази на обвинителството.

На ден 22.10.2019 година, рочиштето за главна расправа продолжува со изведување на материјални докази од страна на обвинителството. Материјалните докази се изведувани со видео презентација на содржината на доказот и читање на насловот на документот, додека за определени докази се презентираше и содржината.

К 1905/17 ПОД КОДНО ИМЕ „ТИТАНИК 3“

Предметот се води по кривично дело „Уништување на избран материјал“ од член 164 став 3

На ден 18.10.2019 година, рочиштето за главна расправа продолжи во фаза на доказна постапка и беше извршено испитување на еден обвинетите на предлог на одбраната, додека пак еден обвинет е во бегство и му се суди во отсуство. Судот ги извести странките дека на ден 27.08.2019 година е примено известување од амбасадата во Берлин преку Министерството за правда со кое се известува судот дека е пронајдена адресата на еден од предложените сведоци. Одбраната даде предлог да се повика сведокот за да даде исказ и судот да го отповика решението за читање на исказот на сведокот. По паузата од 15 минути судот донесе решение со кое што се прифаќа предлогот на одбраната сè со цел да бидат искористени сите со закон предвидени средства како не би било повредено правото на правично судење имајќи ги предвид новите околности и членот 6 од ЕКЧП и праксата на ЕСЧП.

К 1959/17 ПОД КОДНО ИМЕ „ТОРТУРА“

Предметот се води по кривично дело „Мачење и друго сурово, нечовечко или понижувачко постапување и казнување“ од член 142 став 1 од КЗ.

На ден 09.10.2019 година, рочиштето за главна расправа се одложи поради непотполн судечки совет, односно поради боледување на претседателот на судечкиот совет.

На ден 22.10.2019 година, рочиштето за главна расправа започна од почеток поради проток од 90 дена, но и поради промена на член на судечкиот совет. Формално на записник беа внесени воведните говори на обвинителот и одбраната, по што одбраната поднесе приговор во врска со надлежноста на обвинителот, како и постапката за примопредавање на предметите до ЈО на РСМ. Одбраната не се согласи да се репродуцираат снимките од записниците од преходните рочишта што ги содржат исказите на сведоците и вештаците, па побараа непосредно изведување на доказите, предлог кој судот го прифати.

КОК 3/19 ПОД КОДНО ИМЕ „ТАЛИР“

Предметот се води по кривично дело „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 и „Перење пари и други приноси од казниво дело“ од член 273.

На ден 03.10.2019 година рочиштето за главна расправа се одложи поради барање на одбраната да биде одржано рочиште за оцена и одбивање на предложени докази во смисла на членот 347 став 2, па судот ги повика странките во постапката, на следното рочиште да ги образложат своите приговори на предложените докази. На почетокот на рочиштето одбраната истакна приговор во врска со примопредавањето на предметите на СЈО до ЈО на РСМ, конкретно за даденото овластување од страна на Јавниот обвинител на СЈО, кое беше дадено од притвор и со кое според одбраната е направена повреда на член 60 од Законот за јавното обвинителство. Воедно според одбраната спорна е надлежноста на обвинителот кој постапува по предметот, конкретно околу користењето на незаконско прибавените снимки како доказ во постапката, поради што одбраната даде предлог постапката да се врати во фаза на преиспитување на дозволеноста на. Одбраната на ова рочиште предложи постапката да биде прекината со формално решение, а судот го одби предлогот.

КОК 7/19 ПОД КОДНО ИМЕ „ТРИСТА“

Предметот се води за кривично дело „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 5.

На ден 10.10.2019 година, на рочиштето за главна расправа се изврши испитување на обвинетиот по предлог на одбраната. Откако обвинителството не ја искористи можноста за вкрстено испитување, судот пристапи кон дополнително испитување на обвинетиот. Одбраната потоа побара од судот да се повлече како доказ вештиот наод поради истечената лиценца на вештото лице и предложи да не се изведува како доказ, по што судот донесе решение вештачењето да се издвои од доказите.

На ден 18.10.2019 година, на рочиштето за главна расправа се дадоа завршни зборови од страна на обвинителството и одбраната. Одбраната во завршен збор наведе дека во текот на постапката се дозволило изведување на незаконски прибавен доказ – телефонски разговор, кој не може да се оправда со законот за СЈО, а од друга страна во конкретната ситуација не е докажано постоењето на јавен интерес кој би го оправдал неговото изведување.

На 22.10.2019 година, беше јавно објавена пресудата со која судот го прогласи обвинетиот за виновен и го осуди на ефективна казна затвор во траење од 9 години.

КОК 46/19 ПОД КОДНО ИМЕ „БОЖИНОВСКИ“.

Овој предмет е произлезен од предметот под кодно име „Шпион“ од кој се раздвојува постапката само за еден од обвинетите, новинарот Божиновски. Предметот се води за кривичните дела „Злосторничко здружување“ од член 392 став 2, „Шпионажа“ од член 316 став 3 и кривичното дело „Уцена“ од член 259 став 2.

На ден 07.10.2019 година, на рочиштето за главен претрес се испита еден сведок повикан како сведок на обвинителството. Откако претходно побара да се потсети на претходно дадениот исказ, сведокот на прашање на судот изјави дека останува на исказите кои ги има дадено во постапката под кодно име „Шпион“. Судот по согласност на странките ги прочита исказите дадени од сведокот во истражна постапка, како и на главниот претрес од предметот КОК-99/16 („Шпион“), по што се продолжи со дополнителни прашања до сведокот од страна на обвинителството. На истото рочиште отсутни беа двајца уредно повикани сведоци, за кои судот донесе наредба да бидат стражарно приведени.

КОК 51/17 ПОД КОДНО ИМЕ „ТАРИФА“

Предметот се води за кривично дело „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од чл.353 ст.5 од КЗ.

На 16.10.2019 година, рочиштето за главна расправа се одложи поради отсуство на судиите-претседател и член на судечки совет, а заради службени обврски.

На ден 17.10.2019 година, рочиштето за главна расправа продолжува во фаза на доказна постапка со изведување на материјални докази предложени од страна на одбраната. Доказите се изведуваат со читање на насловот од документите како фактури, дописи, договори за јавни набавки, поранешни пресуди итн.

КОК 66/17 ПОД КОДНО ИМЕ „МОНСТРУМ“

Предметот се води за кривично дело „Тероризам“ од член 394-бод КЗ.

На ден 04.10.2019 година, рочиштето за главен претрес продолжува во фаза на доказна постапка на која беа изведени материјални докази предложени од страна на обвинителството. Истите се презентираа со читање на транскрипти од содржината на незаконско снимените телефонски разговори и СМС пораките. На ова рочиште ЈО побара од судот да се обратат до Министерството

за правда и повторно да побара конкретен одговор до каде е постапката за екстрадиција за двајца обвинети кои се наоѓаат во Косово.

На ден 10.10.2019 година, рочиштето за главен претрес продолжи во фаза на доказна постапка на која беа изведени материјални докази предложени од страна на обвинителството. Истите се презентираа со читање на содржината од транскриптите од содржината на незаконско снимените телефонски разговори и СМС пораките.

На ден 28.10.2019 година, рочиштето за главен претрес продолжува во фаза на доказна постапка на која повторно се презентираа транскрипти од содржината на незаконско снимените телефонски разговори и СМС пораките.

КОК 99/16 ПОД КОДНО ИМЕ „ШПИОН“.

Предметот е вратен на повторно одлучување од Апелационен суд – Скопје. Предметот е преземен од Специјалното јавно обвинителство во 2016 година.

Предметот се води за кривични дела „Шпионажа“ од член 316, „Уцена“ од член 259, „Измама“, од член 247, Прикривање од член 261, „Злоупотреба на државна, службена или воена тајна“ од член 360-а, и „Злосторничко здружување“ од член 394 од КЗ.

На ден 25.10.2019 година на рочиште за главен претрес беше испитан еден сведок од страна на судот и одбраната. На прашањата на судот, сведокот во целост остана на сведочењето дадено во претходно водената постапка, како и на извештајот кој го имал приложено во својство на стручно лице за радио системот на МВР. Судот се пожали на лошата комуникација со МВР, но воедно ги известува присутните дека повторно ќе побара известување од МВР во врска со оружјето кое е предмет во конкретната постапка.

КОМЕНТАРИ

Набљудуваните рочишта за овој месец поминаа во знакот на **одлагање** на истите, но и донесување на **една пресуда** за еден предмет.

Може да се забележи дека продолжува практиката на непотребни одложувања заради неприсуство на странките или задоцнети процесни барања кои судот не ги санкционира (барање на увид во списи на новопоставен бранител на самата главна расправа). Посебно е непрофесионално одлагањето на судските рочишта заради други службени обврски на обвинителите и судиите. Треба да се инсистира на тоа дека одржувањето на закажаните судења е неприкосновен приоритет кој не може да се одлага заради обуки, советувања и сл. други обврски на судиите и обвинителите.

За жал и овој месец бевме сведоци на повторна злоупотреба на одредбите од ЗКП и тоа во насока на искористување на сите можности на странките за **одолговлекување** на судските постапки. Па така, на пример, посведочивме на ситуацијата кога отсутниот обвинет, а уредно поканет, на јавно дадениот предлог за определување притвор во текот на рочиштето, а поради очигледно одбегнување на обвинетиот да присуствува на 10 рочиштата од главната расправа, судот наместо веднаш да донесе решение за примена на мерката за обезбедување на неговото присуство, носи решение за одлагање на рочиштето и соопштување на одлуката за поднесениот предлог за притвор на следното рочиште. Оваа практика на судот е навистина неразбирлива од причина што, навистина нема посебна основа во ЗКП, барем во конкретниот случај, рочиштето од главната расправа да се одложи, и тоа само поради донесување на одлука за притвор на отсутниот обвинет, кој очигледно избегнува да се појави пред судот.

Во насока на **одолговлекување** на постапката, интересен е и податокот кога судот во еден случај ги известил странките дека пред два месеци примил известување од амбасадата во Берлин преку Министерството за правда со кое се известува судот дека е пронајдена адресата на еден од предложените сведоци. Притоа, судот одлучил наместо читање на исказот на сведокот што бил претходно даден во постапката, а за што имало веќе донесено решение, да го прифати предлогот на една од странките за повикување на овој сведок, а со образложение дека се работи за заштита на правотот на правично судење имајќи ги предвид новите околности и членот 6 од ЕКЧП и праксата на ЕСЧП. Притоа сметаме дека во конкретниот случај може да станува збор токму за злоупотреба на ова право и тоа по неколку аргументи. Имено, сметаме дека е несоодветно рочиштата да се одлагаат и тоа врз основа на повикување на начелото на правично судење, кога негов неизбежен дел е и постапувањето во разумен рок, а во услови кога на судот му требаат два месеци да проследи едно известување од нашето Министерство до странките. Ова во насока на фактот дека ако на судот му требаат два месеци да искомунцира со националниот орган, колку време би му требало преку правна помош да го повика сведокот да дојде на сведочење од СР Германија во Република Северна Македонија и колкави се гаранциите дека сведокот воопшто ќе биде уредно известен и ќе присуствува на рочиштето. Дополнителен аргумент е и фактот што судот не се обидува да побара сведочење по видеоконференциска врска од сведокот, туку само ја одлага расправата со аргументи дека е потребно сведокот да биде присутен во нашата држава. Имајќи ги предвид домашните прилики, сметаме дека е илузорно во овој случај да очекуваме дека сведокот би се појавил на следното рочиште или на кое било друго. Токму затоа сметаме дека судот во овој случај треба да

внимава и на целисходноста и на навременоста на постапувањето како интегрални делови од оценката на едно судење за правично во конкретните случаи.

Повторуваме дека во случаите кога главната расправа почнува од почеток поради истек на подолг временски период помеѓу рочиштата, сметаме дека во сите овие случаи новата главна расправа би требало да се спроведе согласно одредбите од ЗКП, во однос на воведните говори, поуките за правата, како и во однос на правилното изведување на доказите од доказната постапка, а со цел исполнување на целта на начелото на непосредност. Во спротивно, може да дојдеме во ситуација кога странките самостојно одбираат кои процесни дејствија би се презеле со читање на записниците од претходните рочишта, а кои би се извеле согласно ЗКП, со што директно може да се влијае врз судската одлука на начин што определени процесни дејствија или докази се фаворизираат во однос на некои други, со што се влијае и врз судската одлука. Се разбира другиот аргумент во овие случаи е уште понеповолниот, односно дека преку ваквото насрочување на предметите, всушност им се удоволува на странките во поглед на изборот на судечкиот судија и/или совет.

Конечно, за пофалба е правилното изведување на материјалните докази од страна на странките и судот, а согласно досегашните набљудувани рочишта.